

Australian ja Uuden Seelannin matka 8.8.–16.9.1988

Matkan tarkoituksena oli toisaalta osallistua kahteen Australian eurooppalaisen asutuksen 200-vuotiskonferenssiin ja toisaalta käydä Uudessa-Seelannissa tutkimaan mahdollisuuksia löytää sopiva muistokivi H.D. Spöringille hänen mukaansa nimetyitä saareita sekä samalla luoda kontakteja paikallisiin yliopistoihin.

Ensimmäinen kohde oli Canberra, missä sijaitsevassa Australian National Universityssä olin elokuussa kaksi viikkoa ns. visiting fellow. Työskentelin Department of Demographyssä, jossa perehdyin Australian siirtolaisuustutkimukseen ja maan uudistuvaan siirtolaisuuspolitiikkaan. Pidin myös seminaarin aiheesta 'Suomalaiset Australiassa'. Kun seminaarista tiedotettiin yli koko yliopiston, siihen osallistui runsaasti kuulijoita.

Department of Demographyssä ei siirtolaisuustutkimus ole enää niin keskeisenä kuin joskus aikaisemmin. Tätä puutetta poistamaan Australian National Universityn yhteyteen on perustettu Centre for Immigration and Multicultural Studies -niminen tutkimus- ja dokumentaatiolaitos. Sen johtaja Dr. James Jupp tulee ensi vuonna mahdollisesti vierailemaan Pohjoismaissa solmiakseen kansainväliset kontaktit vastaaviin laitoksiin.

Toinen Canberrassa vietetyistä viikoista kului osallistumisessa Terra Australis to Australia -konferenssiin, jonka järjestelyistä huolehti Australian Academy of Humanities. Konferenssin alustajina olivat Australian suurimpien siirtolaisryhmien, kuten englantilaisten, irlantilaisien, saksalaisten ja vietnamilaisten tutkijat ja edustajat.

Konferenssin avajaisten yhteydessä minulla oli tilaisuus tavata pääministeri Bob Hawke ja vaihtaa muutama sana hänen kanssaan. Konferenssiin liittyi oheis-

tapahtumina tutustuminen National Libraryyn, uuteen parlamenttitaloon sekä käynti uudessa taidegalleriassa. Kaikissa näissä oli Australian 200-vuotisjuhliin liittyviä näyttelyitä tms.

Järjestin yhdessä prof. Juha Pentikäisen kanssa Canberran Suomi-talolla pienen seminaarin paikallisille suomalaisille aiheesta 'Australian suomalaisten historian ja kulttuurin tutkiminen ja säilyttäminen'. Tilaisuuteen osallistui noin 40 henkilöä paikallisen Suomi-Seuran ja uskonnollisten yhteisöjen piiristä. Seminaarin yhtenä alustajana toimi myös viime kesänä Suomessa vierailut prof. Jerzy Zubrzycki. Hän toimii parhaillaan Canberraan perusteilla olevan Australian Kansallismuseon etnisenä asiantuntijana. Tämä museo tulee keräämään siirtolaisiin liittyvää aineistoa ja prof. Zubrzyckin ehdotus on, että parhaillaan Australiassa kiertävä suomalaista siirtolaisuutta tähän maahan kuvaava näyttely jäisi pysyvästi esille museon etniseen osastoon. Tämä on parempi ehdotus kuin aikaisempi suunnitelma pitää näyttely laatikossa Suomen suurlähetystön kellarissa, mistä se voitaisiin lainata tarpeen mukaan.

Vierailin myös Australian uudessa parlamenttitalossa tavaten eräitä senaattoreja ja edustajainhuoneen jäseniä, joihin olin tutustunut heidän käydessään Suomessa. Keskustelimme mm. siitä, että Suomeen tulisi saada Australian diplomaattiedustus, sillä nyt suomalaiset joutuvat asioimaan Australian lähetystössä Tukholmassa. Tapsin myös Dr. Peter Shergoldin, joka on entinen siirtolaisuustutkija ja toimii Office of Multicultural Affairs -nimisen viraston johtajana pääministerin kansliassa. Tarkoitus on, että hän vierailisi Suomessa ensi kesänä.

Olavi Koivukankaalla oli tilaisuus tavata Australian pääministeri Bob Hawke Terra Australis-konferenssin avajaisissa Canberrassa elokuussa 1988.

Olavi Koivukangas had the opportunity to meet Bob Hawke, the Prime Minister of Australia, in the Opening of the Terra Australis Conference in Canberra in August 1988.

Matkan pääkohde oli kuitenkin Melbournen yliopistossa 29.8. - 3.9. järjestetty kolmas kansainvälinen symposiumi skandinaavisesta siirtolaisuudesta Australiaan ja Uuteen Seelantiin, mikä tällä kertaa oli omistettu Australian 200-vuotisjuhlille. Suomesta symposiumiin osallistui lisäksi prof. Juha Pentikäinen Helsingin yliopistosta ja FM Hannele Hentula Siirtolaisuusinstituutista. Myös suurlähettiläs Ulf-Erik Slotte, jolla on historiantutkijan koulutus, osallistui symposiumiin koko viikon ajan. Myös muiden pohjoismaiden suurlähettiläät, sairaana ollutta Norjan lähettilästä lukuunottamatta, olivat mukana symposiumissa. Symposiumiin osallistui lähes 200 henkeä - sekä tutkijoita että asianharrastajia. Kolme päivää oli varsinaisia esitelmiä ja lopuksi kahden päivän retki vanhaan tanskalaiseen siirtokuntaan East Poowongiin.

Symposiumin yhteydessä luentosalin eteisaulassa oli esillä Siirtolaisuusinstituutin näyttely suomalaisista Australiassa. Näyttelyn avasi suurlähettiläs Slotte. Alkuperäinen suunnitelma oli, että kaikki Pohjoismaat olisivat tuoneet oman näyttelynsä symposiumiin, mutta vain suomalaisten näyttely toteutui.

Symposiumin avajaisten yhteydessä luovutin Australian 200-vuotisjuhlille omistetun teokseni 'Sea, Gold and Sugarcane' sekä Siirtolaisuusinstituutin viirin Melbournen yliopiston varakanslerille.

Seuraava pohjoismainen Australian ja Uuden Seelannin siirtolaisuuden symposiumi päätettiin pitää 4 - 5 vuoden kuluttua Tanskassa.

Pohjoismaisen symposiumin jälkeen lauanti-iltana 3.9. oli Melbournen Suomi-Seuran 30-vuotisjuhlat, johon suomalaisilla vierailijoilla oli tilaisuus osallistua. Juhlapuheen piti suurlähettiläs Slotte ja itse esitin juhlivalle seuralle Siirtolaisuusinstituutin, Suomi-Australia Seuran ja Suomi-Seuran tervehdykset ja onnittelut.

Seuraavana sunnuntaina 4.9. oli Australian Suomalaisen Lepokotiyhdistyksen vuosikokous Melbournen Suomi-talolla. Kokouksen osanottajille ja Melbournen suomalaisille järjestimme samanlaisen seminaarin kuin viikkoa aikaisemmin Canberrassa. Australian suomalaisten historiasta ja kulttuurista kiinnostuneita henkilöitä osallistui tilaisuuteen noin 30. Esitin diakuva-alustuksen Australian suomalaisten historiasta ja prof. Pentikäinen kertoi suullisen perimätiedon (oral history) keuruusta. Kun tilaisuuteen osallistui Australasian Suomalaisen Liiton johtohenkilöitä, ehdotin, että Liitto voisi ryhtyä puuhaamaan erillistä Australasian Suomalaisen Historiallista Yhdistystä.

Matkan viimeinen viikko oli omistettu Uudelle Seelannille. Aluksi olin puolitoista päivää Aucklandissa. Paikallinen suomalainen yhdistys oli järjestänyt erääseen yksityiskotiin tutustumistilaisuuden, missä näytin diakuvia. Tapasin erikseen myös Turusta kotoisin olevan mainostoimiston johtajan Ari Hallenbergin. Kävin myös Aucklandin yliopiston historian laitoksella. Siellä järjestetään elokuussa 1990 Uuden Seelannin 150-vuotisjuhlaseminaari.

Matkan pääkohde oli pohjoissaaren itärannikolla lähellä Gisbonen kaupunkia sijaitseva Spöringin saari. Tarkoituksena oli noutaa Spöringin saarelta muistokivi pys-

tytettäväksi Aurajoen rannalle Turkuun Spöringin syntymäpaikalle. Herman Dietrich Spöring oli Turusta kotoisin ollut tutkimusmatkailija, joka v. 1768 - 71 kävi kapteeni Cookin mukana Uudessa Seelannissa ja Australiassa.

Hankkeen valmisteluista Gisbornessa huolehtivat hyvin kaksi paikallista Rotaryklubia. Aluksi pidin esitelmän toisen klubin viikkokokouksessa. Myös paikallisen Cook Countyn hallitus osallistui järjestelyihin. Oppaana minulla oli Gisbornen kaupungin eläkkeellä oleva insinööri. Muistokiven haku Tologa-lahden rannalla olevalta noin 1,5 km:n pituiselta saarelta onnistui hyvin erään paikallisen maanviljelijän avustuksella. Sitä ennen oli kuitenkin saatu lupa paikalliselta maoriväestältä, joka omistaa suurimman osan saarta. Kivi, joka on 120 cm pitkä ja 65 cm leveä, noudettiin parin vahvan poliisin avustuksella perjantaina 9.9. Lauantaiaamuna 10.9. järjestettiin juhlallinen kiven siunaus ja luovutustilaisuus, minkä suoritti paikallinen maoripastori. Pidin pienen kiitospuheen ja ilmoitin ottavani suomalaisten puolesta kiven vastaan kaukaiseen maahan kuljetettavaksi. Kävin vielä Spöring-saarella tarkemmin tutustumassa ja valokuvaamassa paikkaa.

Gisbornessa ehdin vielä tavata kaksi toisen ja kolmannen polven suomalaissiirtolaisten jälkeläistä.

Kävin myös Gisbornen museossa, joka

suunnittelee James Cookiin liittyvää seminaaria osana Uuden Seelannin 150-vuotisjuhlia v. 1990.

Viimeinen kohteeni oli Palmerston Northissa sijaitseva Massey University. Sen sosiologian laitoksella on Dr. Andrew Trlin, joka on tällä hetkellä tunnetuin siirtolaisuustutkija Uudessa Seelannissa. Pidin pienen seminaarin Siirtolaisuusinstituutista ja suomalaisesta siirtolaisuustutkimuksesta laitoksen henkilökunnalle. Kävimme myös tutustumassa lähistöllä sijaitsevaan Dannevirken ja Norsewoodin skandinaavisiiin siirtokuntiin, missä asutus oli alkanut 1870-luvulla. Tapasimme näiden siirtolaisten jälkeläisiä paikallisessa museossa Dannevirkeessä.

Tärkein tulos käynnistäni Massey Universityssä oli se, että Dr. Trlin liittyy Uuden Seelannin yhteyshenkilönä mukaan pohjoismaiseen projektiin, joka on toiminut jo 10 vuoden ajan.

Itse olen kerännyt tietoja Uuden Seelannin suomalaisista 20 vuoden ajan. Tarkoituksenani on tutkia myös Uuden Seelannin suomalaisten vaiheita. Tämä liittyy myös Uuden Seelannin 150-vuotisjuhlisiin v. 1990.

Paluumatka tapahtui Los Angelesin kautta. Kokonaisuudessaan Australian ja Uuden Seelannin matka oli onnistunut. Se antoi useita uusia kontakteja ja monia virikkeitä tulevaisuutta varten.